

UP i Chile

gamla illusioner och nya

Bokförlaget Röda Rummet 1976

Innehåll

Inledning.....	1
UP i regeringen.....	1
Borgarna samlar sig.....	2
Reformismens kris.....	3
Reaktionens offensiv – företagarnas strejk	4
Nya maktorgan	4
Parlamentsvalen 1973	6
Konfrontationens avslutande faser	8
Den ekonomiska politiken.....	9
Demokratisering av den borgerliga staten.....	9
Den långsiktiga ekonomiska politiken	10
Övergången till socialismen	11
UP och militären.....	12
Schneiderdoktrinen.....	13
Motsättningarna inom krigsmakten.....	14
Kuppens förberedelser inom krigsmakten.....	15
Arbetarmiliser och militär opposition	16
UP i Berlin.....	16
Den chilenska vänstern och enheten	17
”De väpnade styrkornas män”	19
Isolering av MIR	20
UP och kristdemokraterna	21
Berlindokumentets program.....	21
Byråkratins språk.....	22
Vad föreslår programmet?.....	22
Regering för stabilitet och socialism.....	23
Nationalisering för rationalisering	24
Arbetarnas deltagande	25
Folket i uniform.....	26
Noter.....	27
UP i regeringen.....	27
Den ekonomiska politiken.....	29
UP och militären.....	29

Inledning

Att tro att det blodiga nederlaget i Chile den 11 september 1973 innebar en dödsstöt mot reformismen är att tro på illusioner.

Ända sedan kuppdagen har reformisterna arbetat på ett nytt UP-projekt; för dem var det inte reformismen som led nederlag i Chile, för dem var det endast det UP som fanns just då som drabbades av nederlag. Nej, för dem var UP:s grundläggande misstag det att man inte var tillräckligt reformistisk.

Reformisterna kommer att öka sina ”experiment” i Latinamerika under de närmaste åren. Och de kommer att göra det på ett mer samordnat sätt än tidigare. Det understryks inte minst av det möte mellan alla latinamerikanska kommunistpartier – inklusive det kubanska – som hölls i Havanna i juni 1975.

Detta möte resulterade i ett dokument som slår fast att den linje UP förde i Chile är den linje som bör följas i framtiden. Och då inte bara i Chile, utan i kontinentens alla länder.

Att dessa reformismens planer nu utarbetas med stöd av den prestige som den kubanska revolutionen åtnjuter bland de latinamerikanska massorna gör dem bara ännu farligare.

Den här pamfletten vill bidra till att utveckla den nödvändiga kritiken av reformismen och peka på vilka slutsatser vi måste dra av nederlaget i Chile.

De första tre delarna har vi hämtat från de dokument som antogs vid vår chilenska broder-organisations (Liga Comunista de Chile – sympatiserande organisation till IV Internationalen) första kongress, som hölls i Chile i januari 1974.

De två andra delarna utgörs av artiklar från vår spanskspråkiga månadstidning ”Combate”. ”Combate” görs av våra latinamerikanska kamrater i Sverige och skrivs fr a för de latinamerikanska flyktingarna här och i Europa.

Tyvärr fanns inte utrymme för den tredje artikel ur ”Combate” (om Berlindokumentets plattform), som vi ursprungligen tänkt skulle ingå i pamfletten. Vi tror dock att de illusioner plattformen eventuellt lyckats skapa lätt sopas undan med de argument som läggs fram i de andra två artiklarna.

UP i regeringen

När UP tillträdde regeringen skedde det inom ramen för en utbredd uppgång i klasskampen.

Arbetarkampens snabba uppgång gynnades av en rad faktorer: innehållet i UP:s program och detta programs inflytande över breda folkskikt, de fördelaktiga styrkeförhållandena UP uppnått i valet, den omfattande mobiliseringen av arbetarmassorna, försvagningen av polis- och militärapparaterna och därmed av förtrycket, borgarklassens politiska uppsplittring och demoralisering.

Till 4 september 1970 hade masskampen framför allt utvecklats kring ekonomiska krav. Efter detta datum fick den i huvudsak politisk karaktär. Kampen inriktade sig inte längre främst på att förbättra arbetarklassens ekonomiska villkor, utan blev en offensiv mot hela det kapitalistiska systemet.

Allt detta bidrog till att göra UP:s första period i regeringen till en tid av våldsamma klassmotsättningar, en tid av intensiv politisk, social och ekonomisk kris för systemet. Arbetarklassen och de förtryckta massorna tvingade borgarklassen på defensiven. De tvingades sänka sina anspråk till ett minimum: att bestå som klass, att förhindra arbetarklassen att ta makten och upprätta sin diktatur.

UP:s första period är dess ärorika period. Alla vindar blåste till dess fördel. Ett efter ett tillintetgjordes borgarklassens försök att tygla massornas offensiv, som ökat kraftigt efter regeringens tillträde.

Sedan borgarklassen misslyckats med att förhindra UP:s makttillträde blev bilden i Chile klar: en glädjerusig, aggressiv vänster som litade till sina egna krafter och utan några egentliga sprickor i sin enhet stod mot en fullständigt förvirrad borgarklass, söndrad och på defensiven.

Kristdemokraterna var den enda sammanhängande kraften inom borgarklassen. Dess strategi var att hela tiden bita sig fast vid lagen, vid statens auktoritet och de olika statliga institutionernas okränkbarhet. Med hänvisning till detta försökte de binda upp den nya regeringen till händer och fötter och tvinga den till förhandlingar. Kristdemokraternas första steg att erbjuda UP en överenskommelse.(1)

Och Allende och UP skrev på överenskommelsen utan att tänka efter någon längre stund.

De ekonomiska åtgärder som fördes fram i UP:s program vann också viktiga framgångar i praktiken: kopparn nationaliserades, järn-, kol- och salpeterföretagen köptes upp (med kompensation visserligen), en statlig sektor inrättades, jordreformen påskyndades och en kraftig omfördelning av inkomsterna till arbetarklassens fördel påbörjades.

Samtidigt började lantbefolkningen i landets södra och mellersta delar att utveckla en häftig offensiv. Den tog sig framförallt uttryck i direkta ockupationer av de stora jordegendomarna.

Lantbefolkningens aktioner överskred de gränser UP hade satt upp. Men det var mycket logiskt och följdriktigt att de kom nu. Den fattiga befolkningen på landsbygden hade länge varit utsatt för en fruktansvärd utsugning, Mapucheminoriteten (2) hade utplundrats av jordägarna, levnadsvillkoren var fruktansvärda. Allt detta skapade grogrund för den explosion som kom i samma ögonblick som de statliga förtryckarorganen, polis och militär, försvagades.

Det var i samband med den fattiga lantbefolkningens offensiv som borgarklassen för första gången gick till en gemensam, planlagd motattack. Och denna attack hade ett mycket klart innehåll:

– Allmänheten bör vara medveten om att detta inte är ett så enkelt problem som en jordreform. Det är början till att störta vårt demokratiska system med kommunistiska skrämself- och rövarmetoder. När taktiken väl prövats på landsbygden kan den när som helst utsträckas till städerna.

Borgarklassen fruktade alltså inte i första hand lantbefolkningens offensiv. De kalla kårarna längs ryggen skapades istället av arbetarklassens kampberedskap och medvetenhetsgrad. ”Den kommunistiska faran kan komma till städerna!”

Arbetarklassens radikaliserings och effekterna av de ekonomiska åtgärder som regeringen vidtagit ökade massornas styrka. Det visade sig bl a i att UP fick mer än 50 procent av rösterna i kommunalvalen i mars 1971, d v s knappt 4 månader efter regeringstillträdet. UP:s högre röstetal jämfört med presidentvalet berodde på en betydande förskjutning åt vänster av Tomics(3) röstunderlag Kristdemokraterna behöll i stort sitt procenttal från presidentvalet.

Valresultatet visade klart på den situation av ökade motsättningar i samhället som var ett faktum vid denna tidpunkt. Dessa motsättningar kom med tiden att fördjupas allt mer.

Borgarna samlar sig

VOP:s avrättning av Edmundo Perez Z (4) förändrade radikalt den bild som utmärkte regeringens första månader. Reaktionen gjorde sig för första gången hörd på allvar.

Kapitalisterna lyckades repa sig från de första månadernas splittring, panik, demoralisering och passivitet och gick till en mäktig motoffensiv.

Det var också vid denna tidpunkt som företagsgrupperna (Sociedad Nacional de Agricultura, Sociedad de Fomento Fabril) upphörde med sin försonliga linje gentemot regeringen.

UP sattes för första gången på prov inför en motoffensiv från reaktionens styrkor. Och UP vek tillbaka för skränet från höger. UP började upphöra att vara en faktor som drev arbetarnas kamp framåt, nu började dess reträtt. Från och med nu skulle reformismen vackla och agera defensivt. Den dröjde i det redan uppnådda och offrade en betydande del av sitt program. Samtidigt med regeringens första svårigheter visar sig oppositionens första framgångar. Situationen börjar gradvis förändras. Fortfarande utvecklade massorna en stor aktivitet på alla kampavsnitt. Men regeringens handlingssätt blev mer och mer förlamande och det tillät de härskande klasserna att åter samla sina krafter och gå till offensiv. De mobiliserade mellanskikten och småborgarna. Samtidigt närmade sig Kristdemokraterna och Nationalpartiet allt eftersom varandra. Visserligen utplånades inte deras skiljaktigheter eller deras inbördes strid om att bli oppositionsblockets ledande parti. Men det gjorde det möjligt för dem att skapa en enad borgerlig front inför sammanstötningarna med regeringen och fr. a. med de kampande arbetar- och folkmassorna.

På grund av regeringens vacklan fick framgångarna på det ekonomiska området under de första månaderna ingen motsvarighet på det institutionella, politiska planet (demokratisering av domstolsväsendet, undervisningen etc, folkförsamling, nya lagar etc). Detta hade varit nödvändigt för att bidra till att oskadliggöra reaktionens konspirationer och skulle ha stimulerat till ett mer beslutsamt handlande från arbetarklassen på alla områden. Regeringen kunde därmed heller inte kontrollera effekterna av den ekonomiska politiken.

Samtidigt började brist på förnödenheter uppkomma, tillgången på utländska valutor minskade genom importökningen. Det gjorde att ekonomin blev mer sårbar för inskränkningarna av internationella krediter.

Allt detta undergrävde regeringens masstöd.

Oppositionen vann vid denna tidpunkt några viktiga framgångar, t ex vid kompletteringsval i vissa provinser, borgarkvinnornas marsch med kastruller under Fidels besök etc.

Reformismens kris

Allt eftersom oppositionen vann nya framgångar visade sig UP:s inre motsättningar och politiken hos dess ledande grupper allt mer klart. UP gav vika i fråga efter fråga. Istället för att direkt förbereda kampen om makten strävade det efter att leva på det kapital som samlats under den första perioden.

Utvecklingen av de inre motsättningarna inom UP ledde till dess första öppna kris i maj 1972. Den utlöstes av händelserna i Concepcion (konfrontationer på gatorna, folkförsamlingen, brytningar inom UP i provinsen).(5) För att diskutera dessa problem och klargöra regeringens politik på alla områden sammankallades till ett möte i Lo Curro. På detta möte segrade kommunistpartiets, Allendes och de borgerliga gruppernas linje i alla frågor.

Folkförsamlingen ägde rum 27 juli 1972 och samlade 5 000 personer från 149 olika basorganisationer.

Denna linje stod i motsättning till varje initiativ från massorna som skulle kunna hota den borgerliga demokratiska staten och bli början till en revolutionär situation. Den innebar också försök till samförstånd med kristdemokraterna och början till en ekonomisk politik i syfte att återupprätta kapitalismens normala funktionssätt. Det gällde speciellt distributionssektorn,

som skakats allvarligt av köpkraftens enorma expansion. Mötets slutsatser innehöll redan nu fröna till nederlaget. I en situation som krävde militära och politiska förberedelser för massornas maktövertagande leddes dessa av en blind och räddhågad regering, som ryggade tillbaka inför den revolutionära utvecklingen.

Denna reträtt ledde till en växande motsättning mellan massornas handlande å ena sidan och regeringens och statsapparatus handlande å den andra.

Samtidigt lyckades reaktionen upprätta en central ledning på företagsnivå genom att Nationalpartiet och Kristdemokraterna kom överens om att bilda CODE. (6)

Reaktionens offensiv – företagarnas strejk

I denna situation, med borgarna på offensiv och arbetarklassen under en förvirrad ledning, uppkom krisen i oktober 1972. En stor strejk drog med sig alla arbetsköparorganisationer och stora delar av de småborgerliga sektorerna (detaljhandeln, akademikergrupper). I och med detta blev problemen med bristen på förnödenheter och social service snabbt akut. Syftet med "strejken" var att paralysera landet och därmed tvinga armén att ta över kontrollen och störta regeringen.

UP:s svar på denna offensiv var helt defensivt. Det syftade enbart till att upprätthålla de normala funktionerna inom produktionen och distributionen. Samtidigt gavs armén kontrollen över en stor del av landet genom att undantagstillstånd proklamerades.

I denna kritiska situation gick arbetarklassen och massorna långt utöver UP:s taktik. De visade en enorm beslutsamhet, disciplin och organisatorisk förmåga. Kring de olika industrisektorerna skapades proletära enhetsfrontsorgan för att demokratiskt och centraliserat organisera och leda kampen mot arbetsköparnas angrepp. Dessa organ, **cordones industriales** och **comandos comunales** (industribälten respektive kommunkommandon) utgjorde fröna till arbetarnas och folkets maktorgan. De räknade redan från början med aktiv opposition från kommunistpartiet och de övriga reformistiska delarna av UP.

Armén kunde inte ingripa i linje med "strejkens" syfte. Tvärtom visade den (åtminstone grupper bland de högsta militärerna) stor vilja till samarbete med regeringen för att finna kompromisslösningar på krisen. Det fick också ett konkret uttryck i bildandet av en regering där representanter för armén fanns med.

I detta läge hade reformisternas inflytande över arbetarklassen blivit det främsta hindret för massornas framsteg.

Orsakerna är uppenbara. UP:s strategi bestod fr a av försök till att byråkratiskt manipulera arbetarmassorna. Arbetarklassens roll skulle begränsas till att stödja allt vad dess "representanter" gjorde och dikterade i regeringen. Arbetarklassen skulle inskränka sig till att öka produktionen (för att vinna en nationell majoritet för UP) och skänka sitt stöd till regeringen när den så begärde.

Fram till krisen i oktober hade massorna litat endast till sin fackliga organisering och vissa former av avancerad organisering i poblaciones (kåkstäder, där fr a MIR hade uppmontrat innevånarna i kåkstäderna att organisera sig i självförsvarskommandon, och på vissa ställen utövade dessa en folkets kontroll över priserna på baslivsmedel etc.)

Nya maktorgan

Den fackliga centralorganisationen CUT förde endast en kamp inom de ramar som de borgerliga lagarna stakade ut och för strikt ekonomiska krav. I denna nya situation, som fört med sig nya uppgifter och ställt nya krav var CUT uppenbarligen inte den mest lämpade

organisationen i kampen. Fackföreningarna hade inte förlorat sin betydelse, inte heller kampen för olika delkrav. Men den uppgift som nu ställdes var maktövertagande, för den uppgiften räckte fackföreningarna inte till.

”Strejken” i oktober kom att ändra denna situation: Massorna, som till största del saknade ledning upprättade nära nog spontant nya organisationsformer för att svara på den reaktionära mobiliseringen. Det var nu **cordones industriales** och **comandos comunales** utvecklades.

För arbetarna och folket blev dessa de verkligt ledande organen i kampen att stå emot arbetsköparnas frammarsch. På detta sätt organiserade sig massorna för att försvara vad den uppnått och göra nya erövringar. Inför utsikten att landet skulle förklaras svarade massorna med att höja sin kampvilja och förstärka sitt klassmedvetande.

De svarade på lastbilsägarnas strejk genom att organisera nya former av transporter till sina arbetsplatser och bostadsområden. Inför arbetsköparnas försök att lamslå fabrikerna svarade de med att ockupera dessa och fortsätta produktionen under sin egen ledning. När affärerna stängdes öppnade de butiker som kontrollerades av dem själva. Stängda affärer togs över och öppnades på nytt. Produkterna distribuerades direkt till affärerna och för att skydda sig mot angrepp från arbetsköparna sattes vaktstyrkor upp.

Genom dessa nya massorganisationer besegrade arbetarklassen den borgerliga ”upprorsrörelsen” i oktober 1972. Men organiseringen upplöstes inte i och med att strejken slutade. Tvärtom, nya bildades och spreds från ort till ort.

Regeringen och kommunistpartiet försökte upplösa dessa organisationer. Målsättningen, dvs att göra slut på strejken, är redan nådd, sade regeringstjänstemännen.

CUT började anklaga de nya organisationerna och de som stödde dem för att öka uppskiktningen och splittringen inom arbetarklassen. Men CUT hade nu förvandlats till en förbindelselänk mellan regeringen och massorna och kontrollerades på ett byråkratiskt sätt av kommunist- och socialistpartierna.

Regeringens och de ledande skikten av UP började opponera sig mot **cordones industriales** och **comandos comunales**.

Samtidigt vägrade de mest avancerade delarna av arbetarklassen att följa kommunistpartiets och UP:s ”råd” att upplösa dessa organisationer – den viktigaste erövring de gjort i kampen mot reaktionen.

Senare när reformisterna märkte att det inte gick att stoppa uppkomsten och utvecklingen av dessa massorgan försökte de en annan taktik. De försökte göra dem till stödorganisationer för regeringen och ställa dem under regeringens styrelse. Men dessa försök avvisades av massorna, som allt mer börjat inse den reformistiska ledningens begränsningar och vacklande hållning.

Ur dessa erfarenheter började de mest avancerade skikten av arbetarklassen att omvandla cordones och comandos till verktyg för genomförande, av det program som utvecklats under striderna i oktober.

Massorna krävde:

- de fabriker som övertagits under oktoberstrejken ska inte återlämnas
- arbetarkontroll över industrierna, sjukhusen etc (detta i opposition mot CUT/regeringen som endast tillät arbetarnas **medverkan** i ledningen av företagen)

- inte återvända till de gamla kapitalistiska distributionsformerna, expropriering av de stora distributionsbolagen, större självständighet för JAP (basorgan för pris- och distributionskontroll), inrättande av "folkbutiker" och ransoneringskort på livsmedel.

Den kamp som arbetarmassorna som samlades i cordones och comandos utvecklade skedde alltså med nya målsättningar. Detta pekade på en verklig misstro gentemot de borgerliga lagar som reformisterna ville binda massorna med. Cordones och comandos spontana organisering överskred de administrativa uppdelningar som byråkraterna använde sig av för att hålla tillbaka arbetarmassorna. Cordones och comandos baserade sig på kampenheten hos de massor som befann sig inom samma industrisektor eller på samma plats. CUT:s administrativa uppdelning var fr a bestämd av de lagar som gav den borgerliga staten rätt att utfärda "skiljedom" i arbetskonflikter. Cordones och comandos samlade massorna, inte med hänsyn till arbetsdomstolarna, utan för att klassen skulle kunna hävda sin makt där den naturligt fanns koncentrerad.

På detta sätt omvandlades cordones och comandos till en begynnande dubbelmakt inom det borgerliga samhällets ramar. Dessa organisationers utveckling återspeglade också proletariats oberoende gentemot de traditionella ledningarna.

Situationen krävde att dessa organ utvecklades och förstärktes. Det var nödvändigt att förvandla arbetarklassens oberoende organisationer för att den skulle kunna fullfölja sin historiska uppgift: att ta makten och att krossa det kapitalistiska systemet. Genom denna typ av organisering skulle arbetarklassen ha kunnat stärka sin makt, först i fabrikena, sedan i kommunerna och provinserna för att till slut förbereda en segerrik resning och upprätta proletariats diktatur, en arbetarnas och folkets regering.

Men inget av detta skedde.

Det program som MIR satte upp **pliego del pueblo** (folkets krav) var korrekt som övergångsprogram i ett visst läge, men utvecklades inte. Det nya läget krävde att cordones och comandos tog sig an de problem som ett maktövertagande ställde. Men de organisationer som satt i ledningen för cordones och comandos stannade på halva vägen och var inte situationen vuxna.

Det fanns inget parti som på ett tydligt sätt kunde peka på arbetarklassens uppgifter och uppmuntra arbetarklassen att ta sig an dessa. Socialistpartiet stödde cordones och comandos. Men när krav ställdes att partiet skulle formulera en klar och bestämd inställning till dessa organ och dess uppgifter, vacklade partiet ständigt. Ena dagen arbetade det med siktet inställt på "dubbelmakt", nästa dag för att stödja regeringen.

MIR uttalade sig i teorin för att skapa en situation av dubbelmakt. Men organisationen hade inget program som slog fast arbetarklassens oberoende uppgifter. Därför blev deras handlingar empiriska och ofta på ett olyckligt sätt påverkade av socialistpartiets politik.

Det fanns alltså ingen organisation som var vuxen de nya omständigheterna. Därför kunde heller inte cordones och comandos utvecklas framgångsrikt och påbörja erövringen av de revolutionära mål som landets kritiska situation krävde. De blev aldrig mer än en början till folklig och revolutionär makt.

Parlamentsvalen 1973

Valrörelsen inför marsvalen visade tydligt de tendenser som existerade i de båda blocken. CODE visade inte upp några splittringstendenser. Trots detta fanns dock de strategiska motsättningarna inom oppositionen fortfarande kvar. Det var först efter valet de började försvinna.

I vänsterlägret fick de ständiga konfrontationerna mellan reformister och centrister sitt uttryck i de bägge tendensernas propaganda. Socialistpartiet reste t ex paroller som ”gå framåt utan kompromisser”, ”revolutionär beslutsamhet”, ”arbetarna till makten” o s v . Kommunistpartiet genomförde en kampanj till stöd för regeringen och fördömde oppositionens avsikt att störta den och utlösa ett inbördeskrig.

Valen ägde rum i ett spänt klimat och befolkningen stod inför enorma ekonomiska problem (inflation, valutabrist, svartbörshandel o s v). I motsats till alla prognoser fick UP en stor röstandel, 43 %. Kristdemokraterna höll i stort sitt röstetal från 1971, medan Nationalpartiet gjorde vissa vinster. UP:s röstandel var visserligen mindre än 1971, men uttryckte samtidigt massornas fortsatta stöd till vänstern, ett resultat av den ökade klassmässiga och revolutionära medvetenheten hos breda lager av befolkningen. I detta fall gällde det inte bara ett stöd åt regeringen, utan fastmer ett stöd åt hela det revolutionära perspektiv, som hotades av den pågående kontrarevolutionära offensiven.

Resultatet ledde till förändringar i båda lägren, speciellt inom oppositionen. När kristdemokraterna analyserade valresultaten kom de till slutsatsen att den linje de hittills följt, ”folklig opposition i basen” (8), inte hade lyckats. Freis egen röstandel var inte alls nog för att kristdemokraterna skulle vara nöjda. Mot bakgrund av detta modifierade kristdemokraternas nationella kongress den tidigare inriktningen för att istället direkt attackera regeringen och på så sätt tvinga den till total kapitulation eller störta den.

Efter parlamentsvalen i mars skedde de sista förskjutningarna i styrkeförhållandena i riktning mot en definitiv skärpning av krisen. Armén kom att bli en nyckelfaktor i politiken. Kristdemokraterna satsade allt på att göra armén till en stöttepelare för sin politik. Regeringen skulle tvingas kapitulera och överlämna kontrollen över de viktigaste delarna av den verkställande makten till militärerna. Nationalpartiet hade inget annat för ögonen än att så snart som möjligt störta regeringen och dra med sig armén i en statskupp. Detsamma menade arbetsköparorganisationerna.

Inom UP var bilden mindre klar. Kort efter valet ägde brytningen inom MAPU rum, som en följd av den djupa kris som utvecklats inom organisationen allt sedan dess andra kongress. (9)

Kommunistpartiet höll ett plenum för att analysera valresultaten och fastställa medlemmarnas nya uppgifter. Där beslutades att kommunisternas viktigaste mål var att säkerställa en ny ”folkregering” vid valet 1976. Arbetarklassens viktigaste uppgift blev därför att öka produktionen för att skapa basen för en ekonomisk sanering från regeringens sida. Denna politik skulle göra det möjligt för regeringen att kontrollera inflationen, sätta stopp för svarta börshandeln och göra företagen inom den statliga sektorn lönsamma.

Kommunistpartiet föreslog också en kampanj mot det hot om inbördeskrig som borgarklassen använde som utpressning mot regeringen. Målet för kampanjen skulle vara att isolera kupp- makarna, nå en överenskommelse med borgarklassens ”demokratiska” delar och bevara den borgerliga demokratin. Samma politik drevs av Allende och hela den dominerande delen av UP.

UP:s centristiska riktningar betonade å andra sidan det nödvändiga i att avstyra arbetsköparnas attacker. Det skulle ske genom en politik som verkligen räknade med massornas styrka och på ett permanent sätt stimulera deras initiativ. Dessa riktningar gjorde, tillsammans med MIR, kampen för folkmakt till den verkliga kärnan i sin politik under denna sista fas, även om det skedde på ett motsägelsefullt och vacklande sätt. Slagorden om folkmakt hade fått ett starkt gensvar bland massorna allt eftersom organen för folkmakt utvecklades och slutligen vann insteg överallt.

Den period som inleddes i och med parlamentsvalen i mars var alltså kritisk och avgörande. Klasskampen nådde sin absoluta klimax genom de motsättningar som uppkommit på grund av den borgerliga samhällets totala kris. Denna återvändsgränd kunde inte bli långvarig, perspektiven stod klara: antingen framåt mot den socialistiska revolutionen eller tillbaka till fascistiskt barbari. Bara en av dessa lösningar kunde definitivt övervinna krisen.

Under juni skärptes den politiska krisen. Arbetarnas strejk i el Teniente (11) utlöste en ny massoffensiv från borgarklassens sida. Denna framkallade i sin tur en omfattande, energisk och bestämd massmobilisering från vänstern, som snabbt bromsade borgarnas frammarsch och omintetgjorde dess planer. I slutet av juni, när allt verkade lugna ned sig, kom så resningen bland enheter ur pansarstyrkorna ur andra regementet. De omringade presidentpalatset och angrep försvarsministeriet. Men befälet kunde inte dra med andra enheter ur armén och behålla kontrollen över dem. Därför slogs resningen snabbt ned.

Men den politiska situationen förbättrades inte alls, tvärtom blev den allvarligare. Kontra-revolutionen nådde sin slutfas i och med förberedelserna för en kupp. Regeringen tvingades införa undantagstillstånd. Armén stängde radiostationer och införde sträng presscensur om all information gällande händelserna den 29 juni. Samtidigt började husundersökningar i stor skala på fabriker, jordbruk, fackföreningslokaler och partilokaler. När krigsmakten gjorde dessa undersökningar skyddades de av vapenlagen (12). Arbetare misshandlades och inredningarna i lokalerna förstördes. Några radiostationer undersöktes och stängdes av militära styrkor medan de sände politiska program. En grupp matrosar arresterades och torterades, anklagade för att ha planerat en kupp mot marinkommandot. Deklarationer med klart politiskt innehåll gjordes av höga ämbetsmän inom armén.

Sammanfattningsvis kan man säga att armén började agera självständigt och med klar inriktning på att genomföra en kupp.

Konfrontationens avslutande faser

De politiska förberedelserna för kuppen var denna gång noggranna från oppositionens sida. Ingenting fick klicka. Regeringens olaglighet (13) måste inpräntas, en ny massoffensiv som förlamade landet måste fås igång. Den första målsättningen uppnåddes genom en intensiv och systematisk kampanj, som hade sitt ursprung i parlamentet. Vidare blev påtryckningarna om att överbefälhavaren Carlos Prats (14) skulle avskedas allt starkare. Massoffensiven sattes igång igen. Transportsektorn paralyserades. Sedan slöt andra sektorer, kontrollerade av borgarklassen upp: handelsmännen, yrkesskolorna, vissa studentskikt o s v. Nationalpartiet började samla in namnunderskrifter ”för att begära Allendes avgång”. Konfrontationen blev oundviklig. Men det ansåg inte regeringen, som gjorde desperata ansträngningar för att nå en överenskommelse med kristdemokraterna. Allende bjöd offentligen in kristdemokraterna till en dialog och verkade villig till eftergifter. Som en sista garanti (för sin goda vilja) började regeringen – genom inrikesministern Carlos Briones och Allende själv – och ledningen för CUT att attackera cordones industriales. Samtidigt beordrade de att huvudparten av de fabriker som ockuperats av arbetarna under kuppöversöket i juni skulle återlämnas.

För att bevara skenet av ”ansvarskänsla” accepterade kristdemokraterna att delta i en dialog. Men de hade ingen som helst avsikt att ingå i någon överenskommelse. Deras villkor var att armén skulle bli en del av regeringen och ha faktisk beslutsrätt, att den ekonomiska plan som godkänts av parlamentet skulle läggas fram i sin helhet, att TV-kanal 9 skulle återlämnas (15) o s v. Efter någon tvekan började regeringen gå med på kristdemokraternas krav och ombildade ministären. Befälhavarna för krigsmaktens tre grenar och karabinjärerna bereddes plats i regeringen. Jaime Faivovic(16) avskedades från sin post som undersekreterare för transportväsendet och kanal 9 fick order om att den skulle återlämnas.

Men utgången var redan given och regeringens svaghet gynnade bara kuppmännen. Avskedandena av överbefälhavaren och andra höga generaler var ett talande tecken på vad som höll på att hända inom den högsta militärledningen. Samma förskjutningar ägde rum inom amiralsämbetet. Arbetarna å sin sida var inte beredda att ge upp utan strid utan visade sitt missnöje med regeringens politik. De mobiliserade massivt på basplanet. Talande är de många marscher av pobladores och cordones som saboterades av kommunistpartiet och ledningen för CUT under denna tid.

Kuppen ägde slutligen rum den 11 september. Krigsmakten lyckades kväva motståndet. Arbetarna, som övergivits av sina gamla partier, lyckades inte tysta ned diktaturens röst genom en egen radiosändare eller genom att sabotera motståndarens. De saknade en central ledning för kampen och kunde inte erbjuda något effektivt motstånd mot kuppen, trots viljan och hjältemodet hos alla dem som blev offer för konfrontationerna.

Den ekonomiska politiken

Nyckelfrågan för UP:s strategi var att erövra landets majoritet för UP:s program. För reformisterna var maktövertagandet i Chile en "unik process", som skulle ske genom en erövring av den borgerliga staten. Regeringskontrollen var ett första viktigt mål. Men sedan det uppnåtts saknades fortfarande den majoritet som behövdes för att kontrollera kongressen, den borgerliga statens lagstiftande institution.

Kontrollen över regeringen skulle, enligt UP, göra det möjligt att utveckla en oberoende kapitalistisk ekonomi med dominerande inslag av statlig monopolkapitalism. På det sättet skulle de folkliga krafterna få ett mäktigt och avgörande instrument för att ingripa i landets ekonomi och sociala struktur.

Regeringens relativa självständighet inom det lagliga och institutionella systemet och dess betydelse för utvecklingen av den kapitalistiska ekonomin skulle göra det möjligt att utveckla en kortsiktig ekonomisk politik, för att gynna de breda sektorerna av befolkningen.

Vilka var då de instrument UP tänkte använda för dessa ändamål?

a) Den statliga sektorn stod för en stor del av BNP och den totala efterfrågan. Det skulle göra det möjligt att styra utvecklingen av prioriterade sektorer inom produktionen för att svara mot de mest angelägna behoven hos breda grupper i landet.

b) Ett andra instrument var statens dominerande roll för kapitalackumuleringen, för nyinvesteringarna i landet. Den statliga kapitalinvesteringen stod 1969 för nästan 75 procent av bruttoinvesteringen av fast kapital.

c) Ett tredje instrument var regeringens rätt att fastställa priser på baskonsumtionsvaror och att fastställa och reglera skatte- och tulltariffer, bestämma över löner etc.

Dessa och andra, här ej nämnda instrument, skulle göra det möjligt för regeringen att få igång den stagnerande ekonomin. Åtgärderna skulle a) öka efterfrågan, kraftigt omfördela inkomsterna till förmån för löntagarsektorn, suga upp en stor del av den icke-sysselsatta arbetskraften och hejda prisökningen b) öka utbudet, d v s öka produktionen genom statliga ingripanden.

Demokratisering av den borgerliga staten

Den kortsiktiga ekonomiska politikens framgång skulle spela en avgörande roll för ökningen av folkmassornas makt inom den borgerliga statsapparaten. De övergripande reformer som föreslagits i UP:s program gjorde det nödvändigt att lita till en nationell majoritet. Endast med

stöd från en sådan skulle det vara möjligt att utveckla en reformplan som bröt mot den borgerliga konstitutionen.

Innebörden i de konstitutionella reformer som UP föreslagit ledde kvalitativt sett inte till ett nytt institutionellt system. Att skapa något sådant ingick inte alls i UP:s strategi. Det visade sig som klarast när arbetarklassens kamp kom att bryta mot hela den borgerliga legaliteten. Istället skulle reformerna demokratisera de redan existerande borgerliga institutionerna, så att de gynnade utvecklingen av ”ett gradvis övertagande” av den borgerliga staten.

Så var t ex inte inrättandet av en förenad lagstiftande församling, som UP föreslog, på något sätt en organisation av ny typ – ett direkt uttryck för arbetarklassens makt – utan bara en effektivare och mindre byråkratiserad organisation som skulle göra det lättare att stifta nya lagar. Den normala gången, med omröstning med slutna sedlar, deltagande av alla sociala klasser och politiska partier, givetvis även de borgerliga, skulle fortfarande följas.

Denna reformplan var en del av den strategi som gick ut på att överta positioner inom den borgerliga staten. När UP vunnit majoritet genom den kortsiktiga ekonomiska politiken, skulle regeringen kalla till folkomröstning. Kongressens kamrar skulle upplösas och nya val skulle göra det möjligt för UP att få majoriteten i en enkammarkongress.

På så sätt skulle de svårigheter som tvåkammerssystemet orsakade undanröjas och UP skulle få majoritet i den lagstiftande församlingen.

Andra reformer som föreslogs i UP:s program var endast kompletterande reformer för att nå de tidigare beskrivna målen, som t ex förslaget att bredda rösträtten till att gälla alla över 18 år och analfabeter.

Den långsiktiga ekonomiska politiken

Samtidigt med utvecklingen av en kortsiktig ekonomisk politik och det ”gradvisa övertagandet” av den borgerliga staten föreslog UP:s program att en statlig sektor skulle skapas. Den skulle säkra regeringens kontroll över nyckelsektorerna inom landets ekonomi. Genom att monopoliseringsprocessen gått så långt skulle det bara behövas expropriering av ett mindre antal företag. Exproprieringen skulle ske med hjälp av en serie lagar och förordningar som drevs igenom under ”den socialistiska republikens” tolv dagar (1) och som glömts bort av de borgerliga regeringarna.

Detta skulle fr a beröra de stora inhemska och utländska monopolen, men däremot inte de små och medelstora företagen (samma sak gällde för landsbygden). Landets ekonomi skulle befrias från det imperialistiska beroendet och statskapitalismens ekonomiska grundvalar befästas. Det skulle tillåta en centraliserad planläggning av de viktigaste sektorerna av ekonomin och de stora konsortiernas makt skulle försvagas. Den statliga sektorn skulle utgöras av:

- 1) de stora koppar-, salpeter-, järn- och kolgruvorna
- 2) landets finanssystem, särskilt privatbankerna och försäkringsbolagen
- 3) utrikeshandeln
- 4) de stora monopolen och företagen inom distributionen
- 5) de strategiskt viktiga monopolindustrierna

Tillsammans med den statliga sektorn innehöll UP:s program kravet om en blandekonomisk sektor. Den skulle fr a bestå av de branscher, där det var omöjligt att bortse från teknologiskt stöd från utlandet (t ex elektronisk industri och bilindustri).

Den tredje ekonomiska sektorn skulle vara privat och bestå av majoriteten av de inhemska företagen. Genom att skydda det privata ägandet inom denna sektor, genom att initiera nya kreditsystem, genom att bredda marknaden och efterfrågan och andra gynnsamma åtgärder för de små- och medelstora egendomarna, räknade UP med stöd från dessa sektorer, som hårt drabbats av monopoliseringsprocessen.

Övergången till socialismen

Skulle arbetarklassen lyckas bygga ett socialistiskt samhälle genom en gradvis process av politiska och ekonomiska förändringar? Via en räckta reformer av den institutionella, juridiska strukturen, vilka undan för undan skulle föra med sig en ny typ av relationer inom det borgerliga samhället?

Var utvecklingen av denna ”andra övergångsmodell till socialismen” möjlig? Detta skulle vara det första samhälle som byggts enligt en pluralistisk, frihetlig, demokratisk modell, sa Allende, när han klargjorde skillnaderna mellan å ena sidan den ryska och andra segerrika revolutioner och å andra sidan den chilenska revolutionen. Reform eller revolution? Det var det dilemma UP:s program ställde arbetarklassen inför.

Så länge arbetarklassen inte har erövat makten för egen del är reformerna inget annat än ett stöd till klasskampen. Reformerna inför inte ett nytt samhälle i det borgerliga samhällets inre. De kan bara till en viss grad förbättra arbetarklassens och folkmassornas situation. Men arbetarklassen som sådan, som utsugen klass, kommer aldrig att försvinna genom en reformistisk process.

De revolutionära marxisterna motsätter sig inte principiellt att leda, arbetarklassen i kamp för att genomföra bestämda reformer. De bekämpar bara de politiska uppfattningar, som hävdar att det är genom reformer som det socialistiska samhället byggs.

I en fas av klasskampen, då maktproblemet är en olöst fråga, får kampen för reformerna karaktären av taktiska krav från arbetarklassen. Klassens strategiska krav kan inte vara andra än de som ställs för att erövra hela makten. Reformerna och de fördelaktiga positioner som kan nås genom dem kan inte vara annat än ett instrument, en språngbräda för arbetarklassen, ett progressivt inslag i kampen, en stödpunkt för att lösa det avgörande problemet för den revolutionära strategin: krossandet av det borgerliga systemet.

Om man försöker underordna arbetarklassens strategi reformernas väg binder man den till en inriktning, som gör dess öde definitivt beroende av institutioner som inte är dess egna, utan klassfiendens. Man förbereder alltså förutsättningarna för ett stort nederlag.

För att sammanfatta:

Mellan det kapitalistiska och det kommunistiska samhället äger en period av ömsesidiga förändringar rum. Denna period motsvaras en fas av politisk övergång, då staten inte kan vara annat än proletariets diktatur.

Givetvis undvek alltid strategerna inom UP att kalla sina ställningstaganden för reformism. Men de hävdade att den chilenska revolutionens särdrag gjorde det möjligt att påbörja en övergångsperiod till socialismen i och med att en betydande del av statsmakten, den verkställande makten, hade erövrats.

Maktens övergång från borgarklassen till arbetarklassen skulle inte vara resultatet av en slutgiltig konfrontation mellan klasserna. Den var istället kulmen på utvecklingen av en alternativ makt inom själva statsapparaten. Det skulle m a o resultera i befästandet och breddandet av arbetarklassens kontroll över den institutionella apparaten och därmed av nyckelsektorerna inom landets ekonomi.

För att ytterligare befästa denna uppfattning sägs det i en rapport från kommunistpartiets centralkommitté i november 1970:

”...folket har erövat regeringsmakten, som är en del av den politiska makten och måste nu befästa denna erövring och gå ett steg längre och ta hela den politiska makten. Statsapparaten måste övergå i deras händer.”

Arbetarklassen skulle alltså kunna ta makten genom att ta över den borgerliga statsapparaten. Det kan inte betyda annat än att statsapparaten, enligt UP:s strategier, är neutral och till sin karaktär beroende av den klass som kontrollerar den för tillfället. En klass kan därmed utöva sin makt genom vilken gällande institutionell och juridisk ram som helst.

Som en UP-teoretiker besvarade framställningar från revolutionära sektorer

”...de anser att det juridiska systemet är en sammanhängande och organisk samling normer, uteslutande till de härskande klassernas fördel, och hävdar följaktligen att övergången till socialismen förutsätter att hela det existerande lagsystemet avskaffas och att en ny lagstiftning införs. Jag för min del tror tvärtom att övergången till socialismen, just för att den kräver en radikal ändring av såväl det politiska och det sociala systemet som av de etiska värdena och av människors medvetande, inte kan uppnås genom dekret uppifrån utan att man till det yttersta bör utnyttja det existerande kulturarvet för att så långt som möjligt undvika att den kritiska processen bryts alltför bryskt. Den socialistiska omvandlingen eliminerar inte genom ett trollslag hela det samlade kulturhistoriska arvet utan genom att stödja sig på verkligheten och de fördelaktiga sidorna hos institutionerna och deras spegling i folkets medvetande...”

Ett slingrande och knipslugt språk för att rättfärdiga antimarxistiska uppfattningar om den borgerliga statens klasskaraktär.

För det står i marxismens ABC att statsapparaten bara kan vara uttryck för en klass, den som har makten. Den borgerliga statsapparaten kan inte vinnas för arbetarklassen. Klassen erövrar inte en del av makten för, att dess representanter tillfälligt kontrollerar en institution i den kapitalistiska staten, eftersom varje del bestämmer dess relation till andra delar av just denna stat och dess klassursprung.

Det är därför som det inte heller kan existera dubbelmakt inom den borgerliga staten. Organismerna för arbetarmakt är den högsta formen för arbetarklassens organisering, det är organismer som är förbundna med erövringen av makten och tillintetgörandet av de borgerliga klassernas alla former av politisk organisering. Dubbelmakt kan inte finnas i organisationer och institutioner vilkas funktioner regleras av ett icke-proletärt lagligt och institutionellt system, som det borgerliga samhället utgör.

Det är därför som alla uttalanden om den speciella karaktär processen för maktövertagandet i Chile hade, definitivt inte sträckte sig längre än till att vara ett försök att med proletär fernissa dölja uppfattningar som var direkta förlängningar till Bernsteins och Kautskys ”klassiska reformism”.

Attackerna och oppositionen mot att utveckla något som helst proletärt maktsalternativ skulle därför vara det logiska resultatet av denna politik, som i högsta grad är fjärrad från arbetarklassens intressen.

UP och militären

Militären spelade en huvudroll vid de händelser som kulminerade med den chilenska arbetarklassens nederlag. Och den spelar även idag en huvudroll som det viktigaste instrumentet för de stora nationella och utländska monopolens politiska, sociala och ekonomiska dominans. Allt detta gör det nödvändigt att mer detaljerat förklara krigsmaktens uppträdande under senare tid.

Men det går inte att förstå detta uppträdande utan att klart understryka vissa mer allmänna särdrag som i sista hand förklarar militärens zon. Det gäller militärens klasskaraktär och de speciella uppgifter den skapats för. Utan att ha denna insikt riskerar man att hamna i förklaringar som har sitt ursprung i interna konflikter eller tillfälliga faktorer. Sådana förklaringar blir inga förklaringar, utan skapar bara ytterligare förvirring.

Den första förklaringen är att militären i vilket kapitalistiskt land som helst är en viktig beståndsdel i den borgerliga statsapparaten. Denna stat är i sin tur ett uttryck för ett splittrat samhälle i djupa klassmotsättningar. Staten blir ett instrument för en av dessa klasser: borgarklassen, den dominerande klassen.

Historiskt sett har militären haft hand om följande uppgifter:

- lösa konflikter som uppstått med andra ränders dominerande klasser
- kolonisera delar av befolkningen för att anpassa den till speciella mönster i det kapitalistiska systemet
- slå ner interna klasskonflikter som sätter borgarklassens ställning i fara

Viktigt är att militärens klasskaraktär inte kan förändras, eftersom den definitivt inte beror på interna faktorer (trots att officerarnas klassursprung, utbildning, förhärskande ideologier etc spelar en stor roll), utan den beror på sammanflätningar med det kapitalistiska systemet som sådant, militärens hierarkiska uppbyggnad, militärledningens – och därför alla underställdas – beroende, de krav som statens fortsatta existens ställer o s v. Därför måste uppkomsten av revolutionära tendenser inom den borgerliga krigsmakten oundvikligen leda till en radikal brytning med den.

Om inte dessa frågor är klara, eller om de döljs avsiktligt, riskerar man att blanda ihop sådana faktorer som tillfälligtvis kan hindra den borgerliga krigsmakten från att fylla sin uppgift med en omvandling av krigsmaktens karaktär. Gör man denna sammanblandning motarbetar man arbetarklassen och dess förtrupp från att ta på sig de uppgifter som tillkommer dem.

Erfarenheterna från Chile visar hur felaktiga omdömen om krigsmakten, omdömen baserade utifrån tillfälliga händelser, leder till en politik som slutligen blir förödande för massornas revolutionära kamp. Vissa sektorer inom militärens högsta ledning hade en relativt positiv inställning till regeringen. Större delen av de politiska strömningarna inom arbetarklassen tolkade dessa sektors inställning som en förändring av hela armén, en förändring som innebar att armén ställts i folkets tjänst. Priset för denna inställning fick dyrt betalas.

Schneiderdoktrinen

Veckorna före presidentvalet 1970 gjorde den dåvarande arméchefen Rene Schneider en deklARATION, som preciserade krigsmaktens syn på de förestående valresultatet.

I denna deklARATION försäkrades att krigsmakten skulle ansluta sig till folkets vilja, eller i det fall ingen kandidat fick absolut majoritet, till kongressens röstresultat. Militären skulle inte frångå den uppgift konstitutionen gav den. Denna uppfattning blev senare känd som ”Schneiderdoktrinen”.

DeklARATIONen kom till som ett svar på rykten om att militären skulle gripa in om UP:s kandidat vann valet. ”Schneiderdoktrinen” gjorde klart att militärens högsta ledning var beredd att delta i ett reformistiskt försök. Därmed avvisades de reaktionära politiker som avsåg att göra militären till ett instrument för sina omedelbara intressen.

”Schneiderdoktrinen” var i denna situation inget annat än resultatet av den styrka reformistiska positioner vunnit inom krigsmakten. Exempel på detta hade visat sig tidigare: i

den högsta militärledningens tidning hade under Frei-regeringens sista år (69-70) publicerats en serie artiklar där enskilda officerare motsatte sig en militärmakt som var underordnad borgarklassens intressen.

Det är dessutom känt att lärare och andra ansvariga i högre militärskolor var uttryckliga reformistvänner. Nya uppfattningar om "den nationella säkerheten" höll på att vinna terräng. Uppfattningar som innebar att den inre "upplösningen" inte skylldes på den traditionella "röda spindeln" eller "den internationella kommunismen". De orsaker som framhölls var istället överexploateringen av arbetarklassen och oförmågan hos de härskande klasserna att lösa befolkningens mest näraliggande problem. Detta stegrade givetvis den interna spänningen.

Kuppgeneralerna var också väl medvetna om att det fanns uttalade anhängare till en reformistisk modell inom krigsmakten. Innan de genomförde sin kupp var de därför tvingade att först genomföra en riktig utrensning inom krigsmakten.

Reformvännerna fanns bland en del av de högst uppsatta generalerna, men de utgjorde inte något större antal. Utvecklingen av klasskampen och intensiteten i arbetarnas kampberedskap gjorde en revolutionär situation möjlig. Och detta var något som på inget sätt ingick i planerna hos den större delen av dessa officerare. Från det ögonblick då massorna började överflygla sina partiets byråkratiska ledningar, började stora delar av officerskåren att ansluta sig till de strömningar som sökte överenskommelser med landets mest reaktionära grupper – dvs de som efter Allendes valseger föreslog en militärkupp som den bästa utvägen för borgarklassen.

Motsättningarna inom krigsmakten

Klasskampens skärpning påskyndade därmed den oundvikliga högervridningen inom stora delar av officerskåren. Men de reaktionära generalerna räknade i det skedet inte med att de hade en så stark position att de kunde gå till handling. Därför gjorde de upp en långtidsplan, där följande problem måste lösas:

A. Förekomsten av generaler som var anhängare till Allende.

B. Den oerhörda kraft som arbetarmassorna visat.

C. Den tyngd som den socialistiska revolutionens idéer hade fått bland viktiga grupper av underofficerare och soldater.

D. De strategiska skillnaderna mellan borgarklassens två viktigaste fraktioner.

Att det fanns en konflikt i krigsmaktens inre var uppenbart. Dels fanns grupper inom officerskåren som ville behålla krigsmaktens beroende av den verkställande makten (presidenten), dels fanns sådana som redan hade börjat förbereda en kupp.

Vad var det då som gjorde att anhängarna till Schneiderdoktrinen förlorade?

Den främsta orsaken var skärpningen av klasskampen. Valet stod öppet mellan den socialistiska revolutionens seger eller nederlag. Det fanns inga möjligheter till någon mellanväg, inte ens kortsiktigt.

Det är möjligt att delar av den borgerliga krigsmakten, som i förhand påverkats av den socialistiska revolutionen, kan gå över till arbetarnas led. Men det innebär att dessa grupper redan har deserterat från denna krigsmakt och därmed inte längre tillhör den. En av revolutionärernas främsta uppgifter är att arbeta för att sådant ska ske.

Men vilken skillnad är det inte på det och vad reformisterna gjorde i Chile! De lät ansvaret för sammandrabbningen inom officerskåren falla på grupper som ingalunda representerar arbetarklassens intressen. Och de opponerade sig mot ett arbete för att förbereda en upplösning av

krigsmakten. Därmed offrade de varje möjlighet för arbetarklassen att uppnå ett verkligt inflytande över delar av krigsmakten.

Underofficerarna och de meniga var isolerade från arbetarnas kamp. De hade inga möjligheter att i avgörande ögonblick ansluta sig till arbetarmiliser, eftersom sådana inte fanns. Därmed lämnades oppositionella soldater och officerare till en konfrontation i isolering, en konfrontation med officerare tränade i kontrarevolution och under vilkas disciplin de stod. Då går det inte att vänta sig någon annan lösning än den arbetarklassen nu genomlider.

Kuppens förberedelser inom krigsmakten

Under dessa förutsättningar kunde de mest reaktionära delarna av krigsmakten utarbeta planer som innebar:

A. Ett våldsamt förtryck av alla grupper inom krigsmakten, som vunnits för arbetarklassens kamp, men speciellt av underofficerarna. Redan månader före kuppen började de tortera, fängsla och avskeda mängder av soldater och marinsoldater. Händelsen med flottisterna i Valparaiso (1), som blev känd veckorna före kuppen, var inte annat än ett blekt återsken av vad som verkligen hände. Bara inom marinen fanns sedan flera månader tillbaka mer än hundra förvisade. Förflyttningar för att splittra sjömän och soldater som tillhörde vänstern var vanliga.

B. Möten mellan generaler och officerare hölls. Möten som ställde verkligt kollektiva krav på regeringen att vidta åtgärder för att hejda arbetarklassens kamp

C. Uppmaning att använda vapenkontrollagen, beslutad av kongressen och godkänd av UP-regeringen. Denna lag, som gav militären handlingsfrihet att slå ner på och undersöka vilken plats som helst i landet, användes av kuppofficerarna för att lägga beslag på alla de vapen som i en framtid skulle kunna bli hinder i deras planer.

D. Avskeda de högre befälhavare som stödde regeringen. För detta planerade generalerna olika former av påtryckningar. Den mest uppenbara var en demonstration genomförd av alla kuppofficiärens hustrur framför den dåvarande arméchefen Carlos Prats bostad för att begära hans avgång. Detta lyckades också så småningom beroende på regeringens svaghet.

Dessa förberedelser var ingen hemlighet för någon. Regeringen och UP kände till dem. Ändå drog de inga lärdomar.

Reformismens ledande grupper stödde sig på vad som sades i "Schneiderdoktrinen" och förnekade bestämt militärens klasstillhörighet. Reformisterna såg inte krigsmakten i första hand som en borgerlig institution utan som en "icke-beslutande" institution som var beroende av regeringen, en institution som bestod av "yrkesmän och patrioter". Genom att förneka militärens klasstillhörighet "visade" UP arbetarklassen att det var onödigt att utveckla egna organisationer för politisk och militär makt. Blindheten och fegheten gick så långt att regeringen själv inledde en process mot de marinsoldater som vägrat stödja sina officeräres kupplaner.

Det är i regeringens inställning till krigsmakten vi finner det klaraste uttrycket för reformismens förvridna och kriminella karaktär.

Å andra sidan kunde inte heller MIR och andra centristiska grupper ge någon riktig karaktäristik av militären och inta den position som verkligen motsvarade arbetarklassens intressen gentemot militären. MIR och andra organisationer inom den revolutionära vänstern gjorde i början av valperioden och under Allendes första månader en bedömning av "ultravänstertyp": de karakteriserade helt riktigt militären som en borgerlig institution, som den härskande

klassens förtryckarapparat. Men de väntade att militären automatiskt och mekaniskt skulle svara på förändringen av den politiska situationen – tesen om ”automatisk kupp”

De kunde inte förstå att en klassinstitution svarar mot den dominerande klassens strategiska intressen, utan att denna ger den en fullständig frihet att handla i enlighet med dessa intressen i varje konkret läge. Inte heller förstod de att i speciella konjunkturen kan andrahandsfaktorer, som inte i något fall förändrar institutionens klasskaraktär, ha en avgörande betydelse.

Reformismen gynnades kraftigt av dessa misstag. Eftersom den omedelbara statskuppen inte kom, ”visade” det sig att den revolutionära vänsterns teser varit felaktiga och att den ”fredliga vägen” ägde full giltighet.

Efter en lång period utan särskilt bestämda positioner kom kuppöversöket 29 juni 1973 att ånyo sätta frågan om militären på dagordningen. MIR och andra centristiska grupper (en del av socialistpartiet, MAPU) förde fram ståndpunkter som innebar en mycket oklar bedömning av krigsmaktens karaktär: krigsmaktens öde skulle i sista hand bero på den interna sammandrabbningen mellan kuppofficerare och reformistiska officerare, mellan de reaktionära sektorerna och de underofficerare som tillhörde vänstern. De föreställde sig alltså möjligheten av att krigsmakten skulle kunna förändras automatiskt om rätt sida vann i den interna striden.

Arbetarmiliser och militär opposition

Centrismens uppfattningar innebar att möjligheterna att vinna bättre styrkeförhållanden i klasskampen var beroende av utgången av krigsmaktens interna motsättningar. Istället var det ju så att utgången av dessa sammandrabbningar berodde på den kraft arbetarklassens egna organisationer kunde eller inte kunde sätta emot reaktionens och borgarklassens samlade styrka för ett avgörande kuppöversök.

Att fördjupa motsättningarna inom den militära förtryckarapparaten är ett krav för ett segerrikt uppror. Det gäller att agitera inom krigsmakten, att föra fram ett program som kan få över soldater till folkets led, att fördjupa motsättningarna och dela armén, att inte tillåta militären att förfoga över en enhetlig kår i det avgörande ögonblicket.

Men agitationen inom krigsmakten är en viktig fråga främst på så sätt att den är ett hjälpmedel för att förbereda och organisera arbetarklassen i egna miliser, miliser som slutligen kommer att spela den avgörande rollen. I konfrontationens ögonblick är allt som vunnits för den socialistiska revolutionen inom krigsmakten förlorat, om inte arbetarklassen är mäktig att sätta in sina kamporganisationer mot reaktionens styrkor och därigenom dra till sig de delar av armén som vunnits för revolutionens sak.

Centrismen vägrade ge organisationerna för folkmakt en avgörande roll. Den motsatte sig också organiserandet av arbetarmiliser och menade att sådana innebar en fara för det arbete som då höll på att utvecklas inom militären.

Det blev otvivelaktigt ett av centrismens bidrag till nederlaget den 11 september.

UP i Berlin

(Ur *Combate* nr 7)

”Ett spöke drar fram över Europa...” Men i det här fallet är det inte det gamla kommunistiska ”spöket” som Marx talade om i Kommunistiska Manifestet. Nej det är ett annat spöke, som inte har något med marxismen att göra. Vi tänker på UP-spöket som under pompa och ståt proklamerades av den chilenska reformismens högsta ledare i Berlin den 27 juli 1975.

Bland andra närvarande vid mötet i Berlin fanns: Orlando Millas från kommunistpartiet, Oscar Garreton från MAPU, Bosco Parra för den kristna vänstern, Jaime Gazmuri från MAPU(OC), Sule från radikalpartiet, Altamirano, Adonis Sepulveda och Clodomiro Almeida från socialistpartiet samt många andra kända namn som kompletterar listan på tre delegater från varje organisation.

Efter solidaritetsyttringarna med Chiles arbetande folk den 11 september 1974, som på nytt fick världen att vibrera, sköt UP-partierna upp mötet två gånger efter många ansträngningar, manövrer och förhandlingar under bordet. Efter många om och men kom mötet i alla fall till stånd och resultatet blev en deklaration, som samtliga UP-partier skrev under. Deklarationen heter **”DOKUMENT – FOLKETS ENHET (UP) OCH DET CHILENSKA FOLKETS UPPGIFTER”**.

Dokumentet förtjänar särskild uppmärksamhet och bör analyseras ingående punkt för punkt. Fyra aspekter är grundläggande i analysen:

- Den chilenska vänsterns utveckling, särskilt i utlandet, från kuppen fram till deklarationens undertecknande
- Dokumentets politiska huvudinriktning
- Orsaken till och målet med dess uppkomst
- Dess betydelse

Inledningsvis ska vi här i mycket sammandragen form gå igenom dessa aspekter.

Militärkuppen 1973 krossade grundligen UP och stövlarna från ”folket i uniform” förgjorde på några timmar planen om ”den fredliga vägen till socialismen”, ”den chilenska vägen” o s v. De illusioner reformisterna hade skapat om de ”chilenska väpnade styrkornas professionalism” lurade, avväpnade och ställde massorna nakna inför den borgerliga repressionen och ledde dem till nederlag. De skulle senare också överges av sina ledare. Taktiskt reträtt kallades det....

UP:s planer fick ett abrupt slut och det UP som kom till makten 1970 för att genomföra dem dog i samma veva. Beviset på detta ser vi inte bara i UP:s frånvaro i Chile. Det har bekräftats i praktiken av partiernas aktiviteter och deras ledares deklamationer i utlandet. Därför blir förvåningen stor när dessa ledare proklamerar UP:s eviga existens samtidigt som de glömmer tidigare gjorda deklamationer.

En sak måste dock framhållas:

”Den chilenska vägens” nederlag innebär inte slutet på reformisterna eller reformismen som strömning inom arbetarrörelsen. Det innebär inte heller att reformisterna inte skulle ha några nya planer eller att de skulle ha ”förstått” den 11 september och sin egen kriminella politik. Det var ”de” planerna och ”det” UP som led nederlag.

Redan dagen efter kuppen jobbade reformisterna på nya planer som skulle vara ”speciella” för Chile och för detta ändamål skulle ett nytt UP skapas. Det kommer att förbli så tills den dag massorna förstärker sina mobiliseringar oberoende från den borgerliga staten och från den reformistiska byråkratin. Det kommer att finnas många UP på många håll i världen så länge det inte byggs starka revolutionära partier, som har en klar strategi för att ta makten.

Den chilenska vänstern och enheten

Det UP som jordfästes den 11 september ersattes i utlandet av ”samordningen av den chilenska vänstern” som omfattade UP-partierna och MIR. Den har agerat som ett

samarbetsorgan i många länder, dock inte i Chile, och den har gjort många deklARATIONER. Den mest kända är Parisdeklarationen. Den har t o m försökt upprätta en "exilregering" i Rom. De olika uttalandena från de olika partiernas ledare gör slutsatsen klar: Det har inte varit frågan om något verkligt samarbete. Framträdande har istället varit den interna kampen, överenskommelser, manövrer och "allianser" för att uppnå bästa möjliga styrka i olika frågor. Det enda konkreta "samordningen" lyckats med är en överenskommelse om fördelningen av pengar till de olika vänsterpartierna, även solidaritetspengar.

De olika överenskommelserna inom "den chilenska vänstern" har varierat allt efter motiven. Men partierna har alltid strävat efter att få en privilegierad relation till kommunistpartiet eller åtminstone inte trängas alltför mycket åt sidan av det. Kommunistpartiet har ju varit initiativtagare i utlandet till spelet mellan partiernas ledningar.

Det samarbete det talats om har i praktiken inte existerat varken i eller utanför Chile. För detta finns talande bevis. I Chile medger socialistpartiets samordnade regionala organ att det t o m inom det egna partiet finns brister i kontakten och samarbetet mellan ledningen och basen. Utanför Chile finns också exempel: Salvador Allende-kommittéen i Sverige var före sin upplösning nästan uteslutande en partiapparat som fungerade internt.

Kommunistpartiet föreslog istället "samordningen av den chilenska vänstern under CUT-kommittéen i exil", naturligtvis utan att nämna den icke-reformistiska vänsterns möjligheter till samverkan.

Senare är det flera fakta som faller på:

- Socialistpartiets plenarium i Havanna, som i praktiken innebar en orientering närmare kommunistpartiet.
- "Omgrupperingar" inom MAPU, nederlag för vänstern, förstärkning av pro-KP-strömningar, kris inom de "regionala samarbetsorganen", förvirring, stopp på processen mot en avgränsning till och brytning med socialistpartiet och UP, på många håll har man vänt sig till socialistpartiet igen.
- "Symposium" i Venezuela för att diskutera situationen i Chile där förutom "personligheter" från UP även "vänsterelement" från kristdemokraterna deltog. Resultatet blev mötet i Berlin och ett försök att "återuppliva" UP. Motsättningar "föstes", de vassa kanterna mellan partierna filades till, vänsterflankerna raderades bort, kommunistparti-vänliga linjer segrade i alla organisationer LEVE ENHETEN! LEVE UP!

Som tidigare sagts bör deklarationen studeras mer ingående än vi kan göra. Men vi ska peka på en del saker som sägs i den. I början står det: "**representerande våra kollektiva enheter...**". Har verkligen basen i respektive parti diskuterat och godtagit denna linje? **Nåväl, vi kan tala om basen utanför landet, de "kollektiva enheterna" i exil**, som finns närmare till hands för att diskutera dess frågor. Men inom flera av de undertecknande partierna hade basen, "de kollektiva enheterna", ingen aning om att det var denna linje som skulle skrivas på.

Dokumentet talar vidare om de "uppmuntrande" förutsättningar som finns för den folkliga kampen i Latinamerika och ser de "gemensamma dragen i befrielsekampen", som "rörelserna för nationell säkerhet, antiimperialism och demokrati" och nämner en del exempel: Peru, Ecuador, Venezuela, Panama, Mexiko o s v.

Är det för den "nationella säkerhetens" skull som arbetarklassen, bönderna och den revolutionära rörelsen i dessa länder förtrycks, deras krav slås ned? Hundratals har mördats i Mexiko den sista tiden, strejker har krossats i Venezuela, vänsterorganisationer har olagligförklarats: Är allt detta tecken på demokrati hos borgarklassen i dessa länder? Kanske har UP

hittat "säregenheter" på andra ställen i Latinamerika förutom i Chile? Är det kanske "folken i uniform" som sitter i regeringarna i Peru, Panama, Ecuador etc?

"De väpnade styrkornas män"

Utrymmet tillåter inte en längre kommentar. Här tar vi bara upp tre punkter som är viktiga att omedelbart diskutera:

"Den folkliga och demokratiska alliansen som idag måste utvecklas, är mycket bredare på det politiska, ideologiska och sociala planet än Unidad Popular...." "Sektorer som går utanför UP:s bas har också samma mål att störta juntan...." "UP anser det nödvändigt att ena sig på nya programmatiska grunder med krafter som är beslutsamma i kampen mot diktaturen...." "Denna ledning måste vara i stånd att maximalt utnyttja de tillgängliga krafterna och uppnå nödvändiga eventuella politiska kompromisser med andra organisationer och sektorer som är beredda att bekämpa juntan...."

Det råder väl ingen tvekan om vem UP vänder sig till för denna front, med vem UP vill ha en allians. Reformisternas logik har alltid varit densamma: Kuppen i Chile orsakades av en handfull militärer som begick förräderi, i andra fall av CIA, eller, som de "friskare" analyserna, av "reaktionära" delar av borgarklassen etc, etc.

För det första förklarar UP kuppen som en konsekvens av en särskild grupps verksamhet utan att ta upp den chilenska borgarklassens klassintressen. För att inte tala om imperialismens intressen. Inte heller talar UP om det övriga Latinamerikas borgarklasser och arméer som verkade för att stoppa den "röda faran" hos massorna i Chile, därför att det hade **fått** konsekvenser för hela kontinenten. Så sade t ex "populisten" Peron och hans "progressiva regering" i Argentina inget om arméns klasskaraktär, dess uppgifter eller orsaken till dess existens o s v. Om en enskild grupp bär hela skulden gäller det ju följdaktligen att isolera denna grupp nationellt och internationellt. Reformisternas uppfattning ger följande bild: **Det är Pinochet och några till som bär hela skulden.**

Ur en sådan uppfattning följer att hela "den chilenska nationen" måste ena sig ovanför klassintressena och bekämpa de "dåliga" chilensarna till nationens försvar. Dagens konkreta uppgift blir då att "återvända till demokratin" och "beroende på omständigheterna" är "det nödvändigt" med en bred allianspolitik med målet att störta Pinochet och juntan. För att uppnå detta måste en social överenskommelse skapas, som bortser från de "skillnader" (klass-, vilket reformisterna glömmer) som ligger i vägen för att fullborda denna "antifascistiska, historiska mission".

Idag är UP återupplivat för att få till stånd ett "brett" UP tillsammans med borgarklassen, med kristdemokraterna och "ärliga militärer". Hör här bara:

"De väpnade styrkornas män som fallit offer för en ideologisk och antihistorisk propaganda som inneburit att de avlägsnat sig från folkets befrielsekamp, har här (märk väl: HÄR) möjlighet till botgörelse."

I programförslagets punkt F sägs vidare:

"Löfte om en djupgående förvandling av de väpnade styrkorna och polisen som gör att de inte kan utnyttjas mot den nya staten, de måste sättas i folkets tjänst."

Allendes valspråk om "folket i uniform" ska åter förverkligas.

Men armén och polisen som apparater kan aldrig omformas, de måste krossas tillsammans med hela den stat de försvarar. Det är omöjligt att genomföra en revolution utan att krossa den borgerliga armén. Det har alla revolutioner hittills visat. Glöm inte Vietnam!

Så länge den borgerliga statens väpnade styrkor finns kommer de att ”utnyttjas mot” de förtrycktas intressen. De kan aldrig bli ett instrument i ”folkets tjänst”. Om den ”nya staten”, som UP planerar tillsammans med kristdemokraterna och ”ärliga militärer” behåller det kapitalistiska systemet så kommer det alltid att finnas arbetare som kämpar och följdaktligen också förtryck från det ”folket i uniform” som UP vill ”rensa upp” utan att röra dess struktur eller angripa orsakerna till att det finns. Visst finns det många ”lurade, ärliga militärer”, som kommer att nappa på dessa planer och ”få möjlighet...” att fortsätta att vara kapitalismens vakthundar.

Isolering av MIR

Slutligen en annan bärande synpunkt i dokumentet: Det refererar till UP:s vilja till politisk enhet och talar om vänsterpartierna utanför UP, av vilka MIR anses vara viktigast. Det sägs:

”Den antifascistiska enheten med MIR är möjlig i samband med en politisk enhet som utesluter varje splittringsförsök eller alternativ politik, en enhet som måste bygga på ömsesidig respekt.”

Märk den inbördes motsatta behandlingen av å ena sidan ”de väpnade styrkornas män” och å andra sidan MIR. ”Här” erbjuds de ”lurade militärerna” en plats, medan MIR endast erbjuds möjligheten av en antifascistisk enhet med UP. Av MIR begär dokumentet att inte agera ”splittrare” eller bilda ”alternativ” och kräver ”respekt”, samtidigt som det lovar att behålla de väpnade institutionerna i grunden intakta.

Denna intressanta rangordning från UP borde få många MIR-kamrater som är villiga till samarbete med reformisterna att tänka efter. MIR utgjorde igår ett visst hot mot reformismen och var därför nödvändiga som undertecknare till Parisdeklarationen. MIR är idag illa åtgångna i Chile och de raska reformisterna med kristdemokraterna i porten ställer hårda krav och villkor på ”extremisterna”. Är det kanske enheten med kristdemokraterna som kräver detta?

Det är inte svårt att inse varför UP söker denna klassallians, denna front med delar av borgarklassen och ”ärliga militärer”. De vill skapa en bred ”antifascistisk” front mot juntan och Pinochet. Denna front ska ställa de chilenska böndernas och arbetarnas krav åt sidan för att slå vakt om den ”nationella enheten”. Det är den gamla fördärvliga folkfrontspolitiken från Stalinepoken som kommer igen trots det fruktansvärda pris arbetarklassen i många länder, bl a Spanien 1936-39, fått betala för den. Det spanska kommunistpartiet under ledning av Carillo har idag återupplivat samma politik genom att bilda den demokratiska juntan, som ska ”rädda landet” efter Francos fall.

Enligt reformisterna är Pinochet och en liten del av borgarklassen och några militärer fienden. Strategin är att störta honom genom att bygga allianser med alla som ”är emot juntan”. Motiven till missnöjet med juntan spelar ingen roll. Det är oväsentligt om det rör sig om oppositionella delar av borgarklassen som åsidosatts av juntans politik. Inte heller bryr sig UP om att det kan gälla reaktionära partier och politiker, som var med och organiserade kuppen, men som inte fick plats i regeringen och nu kämpar för att få den platsen. Vad UP istället lägger stor vikt vid är att det gäller att vara ”taktiska” och inte ”sektaristiska”. Reformisterna säger:

– Vi enar oss med djävulen för att besegra juntan, vi lurar borgarna och efter att ha använt oss av dem kommer vi att göra upp med dem. För att inte skrämja bort de oppositionella borgarna idag är det nödvändigt att ha ett brett program som självklart tar till vara intressen hos dem som också är åsidosatta av juntan.

UP och kristdemokraterna

Den oppositionella borgarklassen resonerar på samma sätt som reformisterna, men till skillnad från dessa kapitulerar de inte i försvaret av sina intressen. Dessutom räknar de med två fördelaktiga villkor:

- **Reformisterna förbinder sig att inte mobilisera massorna för antikapitalistiska mål utan gör det istället under ett borgerligt program för att ”rädda fosterlandet”.**
- **Reformisterna förbinder sig redan nu att inte röra var sig den borgerliga staten och dess struktur eller att ”störa” de väpnade styrkorna och polisen.**

Den oppositionella borgarklassen satsar ett säkert kort och säkrar i sina händer de nödvändiga instrument, som behövs för att stoppa varje oberoende mobilisering från massorna. Den stiger in i den framtida ”demokratiska” unionen, reformisterna serverar rätten som borgarna med all säkerhet kommer att vilja krydda. Vem är det som utnyttjar vem???

Den djupa ekonomiska, sociala och politiska krisen efter kuppen borde ha utnyttjats till att definitivt bryta breda massor från det borgerliga inflytandet genom att klart avslöja dess partiers roll, militärens funktion, statens uppgifter o s v.

Istället förnyar reformisterna det kristdemokratiska partiets bas’ förtroende för sin ledning. Istället för att utnyttja motsättningarna mellan de olika borgerliga skikten till att ytterligare stärka den egna Klassens enhet och skapa ett verkligt antikapitalistiskt perspektiv så öppnar UP:s politik en port åt det andra hållet och ger den oppositionella borgarklassen en utväg ut ur sin trängda situation. Den deltog i kuppen 1973 för att försvara sina klassintressen. Sedan har de stängts ute av utvecklingen och vet nu inte hur de ska återfå kontrollen över situationen.

Reformisterna ger dem chansen genom att på nytt öppna perspektivet om återuppbygget av den ”borgerligt-demokratiska staten”, där kapitalisterna åter ska få utsuga i ”lugn och ro”.

Följden av denna politik blir att de chilenska arbetarnas politiska och organisatoriska avvärning ytterligare fördjupas, förvirringen förstärks, en del hålls kvar vid sina borgerliga partier och följdaktligen att arbetarklassens splittring fortsätter.

Portarna stängs för varje antikapitalistisk och oberoende mobilisering, strider paralyseras och de aktiviteter som förekommer i kamp mot diktaturen hindras från att skapa en dynamik mot ett nederlag i grunden för systemet, en dynamik som skulle kunna öppna vägen till den socialistiska revolutionen.

Berlindokumentets program

(Ur *Combate* nr 9)

Orsaken till att det är viktigt att tala om Berlindokumentets program är helt enkelt att det visar reformisternas planer på lång sikt. Det visar vad de tänker göra i Chile om den enhet de talar om segrar.

Programmet består av två delar: en mer övergripande del och en speciell plattform för varje kampavsnitt. Den andra delen är i sin tur uppdelad i tre punkter: mänskliga rättigheter och demokratiska friheter, försvar av folkets levnadsstandard och slutligen försvaret av den nationella och ekonomiska suveräniteten.

Den första punkten delas upp i sex underpunkter.

Vi ska först ta upp denna del. Programmet presenteras som ett verkligt alternativ till diktaturen och som ”ett uttryck för hela folkets intressen”.

Programmet säger sig alltså vara ”ett verkligt makialternativ till diktaturen”. Vad uppfattar då reformisterna som makt?

Byråkratins språk

När reformisterna talar om ett ”verkligt makialternativ” tänker de inte på ett proletärt alternativ, ett antikapitalistiskt program, oberoende organisering av massorna och dessas mobilisering för den revolutionära generalstrejken, för byggandet av arbetarnas maktorgan, arbetarråd och arbetarklassens beväpning. Finns det då något ”verkligt makialternativ”, som inte utgår från dessa principer? Går det att tala om verkliga makialternativ utan att föreslå alternativa maktorgan, utan att tala om hur man ska komma till makten och hur den ska behållas när den väl är nådd?

Nu står problemet inte riktigt på det sättet. Om vi ställer det så utgår vi ifrån att reformisterna verkligen talar i arbetarklassens intresse. Och det gör de inte! De talar byråkratins språk, socialdemokratins språk. Det är därför de talar om ett ”verkligt makialternativ”.

Reformisternas förslag riktar sig istället till de borgerliga öronen, till Freis ledning inom kristdemokratin och till de militärer som konspirerar med den. Det är för dessa reformisterna föreslår ett program. Till dem säger de:

– Om militärerna själva avsätter Pinochet bildar vi tillsammans med dem och er en regering, det verkliga makialternativet. Om ni gör vad ni ska, gör vi vad vi ska. Vi ser till att de arbetare som följer oss stöder er och vi ser till att MIR blir isolerat tillsammans med de andra vänstergrupperna.

Det är mot denna bakgrund vi måste förstå reformisternas anspråk att tala i ”hela folkets intresse”.

Det är ett förvillande och farligt språk reformisterna använder: Hela folket! Vad menar de med ”folket”? Tydligt menar de (eller vill att vi ska uppfatta det så) de utsugna i Chile. Men om vi ser på andra avsnitt i dokumentet så talar det också där om folkets representanter, som t ex det kristligt demokratiska partiet. Det talar också om ”folket i uniform” när det nämner ”männen i vapenrock”. UP använder ordet ”folk” på ett mycket vitt sätt, nästan på samma sätt som när de professionella borgerliga politikerna låter sin demagogi flöda.

Om UP säger att dess program representerar hela folkets intresse, så menar de utan tvekan alla sektorer som ska vara med i ”det verkliga makialternativet”. Det blir ett program för att försvara även borgerliga sektors intressen, liksom ”militärens” – hopsamlade under begreppet ”hela folkets intresse”.

Det ”verkliga makialternativet” är ett klassarbetsprogram för den fredliga övergången, men inte nu längre till socialismen, utan till den borgerliga demokratin.

Vad föreslår programmet?

A.

”Störtandet av militärjuntan. De krafter som har förpliktat sig att störta tyranniet utvecklar organisatoriskt alla initiativ för att förstärka kampen på alla fronter och nivåer så att en oövervinnerlig massrörelse utvecklas, vars höjdpunkt blir störtandet av diktaturen”.

Se där!

Några formler och på ett ”magiskt” sätt har reformisterna löst problemet med hur juntan ska störtas.

I det här programmet framtonar massorna enbart som ett instrument för ledningarna. För UP reduceras svårigheterna till att genomföra överenskommelser mellan några toppbyråkrater. Inte ett enda ord om arbetarklassens roll, dess organisering, om hur kampen bör utvecklas, inte ett ord om maktorganen eller om arbetarklassens beväpning.

När programmet en gång för alla är utarbetat och ”kompromisserna” nådda så kommer massrörelsens framsteg att göra slut på Pinochet. På detta sätt, utan hinder, med raka rör, utan någon som helst konkret analys av den aktuella situationen, skissar UP upp sin strategi för makten. Massorna är beredda att skrida till handling därför att enligt UP har ju inget nederlag skett. Det enda som saknats har varit överenskommelsen mellan de reformistiska partiernas ledningar.

Den enorma förtryckarapparat, som dagligen mördar de bästa kämparna ur arbetarklassen och de bästa revolutionärerna, den förtryckarapparat som mördat mer än 30 000 arbetare och som håller tusen och åter tusen fängslade finns heller ingenstans i UP:s analys.

Denna punkt är det tydligaste uttrycket för reformisternas äventyrlighet och oansvarighet. Vad skulle hända om arbetarna återigen följde UP:s råd? Vad skulle hända om den oöverblickbara ”massrörelsen” verkligen på allvar skulle hota diktaturen?

Regering för stabilitet och socialism

B.

”Upprättandet av en revolutionär, pluralistisk, demokratisk och folklig regering med den grundläggande uppgiften att undanröja fascismen på alla samhällsområden, samt ta itu med att förgöra hela repressions- och polisstaten och alla fascistiska organisationer som varit delaktiga i förbrytelse mot folket. Det ska vara en regering som garanterar landet stabilitet och de revolutionära förändringar som pekar mot socialismen”.

”En regering som garanterar landet dess stabilitet och de revolutionära förändringarna”!!! Hur ska denna regering bete sig för att samtidigt leda revolutionen och garantera stabilitet?

Reformisterna talar om stabilitet för att lugna borgarklassen och de ”patriotiska” militärerna och om ”revolutionära förändringar” för att tillfredsställa arbetarklassen.

En pluralistisk, demokratisk, folklig och revolutionär regering?

De opportunistiska fraserna är, UP:s kännetecken. En pluralistisk regering kan bara vara en koalitionsregering med borgarklassen, därför att arbetarklassen utövar sin makt genom mycket konkreta organ: arbetarråden.

Det är därför Berlindokumentet är pluralistiskt med mördarna medan det bara accepterar MIR om MIR slutar med sin ”splittringspolitik och sin alternativa linje”.

Det är alltså så den regering ser ut som. UP vill ha för att ”slutgiltigt utplåna fascismen”. De tycks reducera fascismen till att vara en liten grupp förrädare.

Dokumentet talar om ”förstörelse av hela den förtryckande och polisiära apparaten” och ”av alla de fascistiska organisationer, som deltog i brott mot folket”. Vad betyder detta? Vad är hela den förtryckande och polisiära apparaten? Vilka deltog i brott mot folket? Jo, det betyder hela diktaturens ryggrad, de väpnade styrkorna, karabinjärerna, DINA, kristdemokratiska partiet, parlamentet som röstade för lagen om vapenkontroll och för en olagligförklaring av regeringen, den juridiska apparaten etc. Allt detta skulle det vara nödvändigt att förstöra för att i grunden utplåna fascismen. Men detta är inte vad Berlindokumentet föreslår.

Den reformistiska logiken leder inte till något krossande av den borgerliga staten, eller till krossandet av fascismen. Bara galningar kan tro på UP:s locktoner.

I dokumentet görs allt för att förvillia. Där talas ömsom om sektorer och ömsom om fascister. Med det vill det visa att fascisterna endast utgör en liten minoritet, en grupp svekfulla generaler, och några extremistiska borgare. Resten av borgarklassen, huvuddelen av officerarna, de borgerliga politiska partierna, den kapitalistiska rättvisan, parlamentet etc är demokratiska, de är bara lurade och förvirrade.

Det är således tillräckligt att klargöra för ”männen i vapenrock” att de lurats av den ”antihistoriska propagandan”, tillräckligt att rengöra den borgerliga staten från dess mest stinkande element för att Chile ska återvända till ett normalt tillstånd!!

Det betyder inget annat än att UP lovar att lämna den borgerliga staten intakt, att arbeta för ännu ett 11 september. Sammanfattningsvis: **Garantera landet dess stabilitet och de revolutionära förändringar som behövs med sikte på att bygga socialismen.**

Nationalisering för rationalisering

C.

”En rad ekonomiska åtgärder som för landet ur den bankrutt och det kaos som fascismen orsakat och som planmässigt säkrar utvecklingen. Detta bör ske efter följande principer:

- **nationellt ägande och nationell kontroll över råvarorna**
- **oberoende i behandlingen av utländskt kapital och utländsk teknologi – utveckling och skydd av den nationella industrin**
- **återerövring av de landvinningar som folket under lång kamp nått på det ekonomiska och sociala planet**
- **stimulans och rationalisering av jordreformen**
- **förstatligande av monopol och stora strategiska företag**
- **rekonstruktion av den statliga sektorn inom ekonomin**
- **försvar av massornas köpkraft**

Här är nyckeln till Berlin. Genom att ta upp de ekonomiska uppgifterna för sin ”pluralistiska” regering tvingas UP att klart och tydligt utan omskrivningar tala om ”skyddet för den nationella industrin”, något som är detsamma som att föreslå försvaret av den chilenska ”nationella borgarklassens” intressen. Detta, tillsammans med de punkter som redan nämnts, visar att reformisterna tror att den industriella borgarklassen inte hade någonting att göra med kuppen, att den inte hjälpte till att förbereda och genomföra den och att den följdaktligen är en allierad i krossandet av fascismen.

Vad UP i själva verket gör är att upprepa programmet från 1970, men denna gång med ytterligare begränsningar. Genom att tala om rationalisering av jordreformen vänder sig UP mot aktioner där bönderna själva tar tillbaka sin jord, jordockupationer o s v. Inga extremistiska aktioner den här gången, istället rationalisering. Inte heller den här gången kan UP tala om hur det ska ”rationalisera” de fattiga böndernas och jordbruksarbetarnas intressen....

Å andra sidan talar programmet om ”kontroll och ägande av basrikedomarna”. Men vad är kontroll? Är det samma sak som UP låtsas att det är? D v s ägandet av en viss procent inom ekonomin?

Men den reformistiska byråkratin stannar inte där. Dess uppgift är att så illusioner och förvirring på alla plan.

Byråkratin reserverar sig rätten att bestämma över *vilka* monopol som ska nationaliseras och **vilka** företag som ska exproprieras för att återupprätta den statliga sektorn av ekonomin

(APS). Därför kommer också arbetarklassens självständiga aktioner att krocka med vad deras reformistiska ledare säger. Det var just detta som hände under UP-perioden. Arbetarna gick då mycket längre än UP i sin offensiv mot monopolen. De utvidgade APS mycket mer än vad UP:s ledning önskade. Men UP:s linje blir återigen: ”inga överdrifter”, inga ockupationer av fabriker, inga direktörer får sparkas ut utan att dessförinnan konsultera den taktiska handbok som kokats ihop i Berlin.

Programmet slår också fast att borgarklassen måste ta hand om vissa viktiga resurser. Därför är det inget att förvåna sig över att Berlindokumentet inte med ett ord berör det nationella och internationella banksystemet. Reformismen gör inte dessa eftergifter som ett uttryck för ren politisk taktik i sökandet efter allierade. Reformismen, d v s socialdemokratin, representerar borgarklassens intressen inom arbetarrörelsen. Dess uppgift är alltid att göra utsugningen lite mer gångbar, lite mer acceptabel. Det är fallet i Sverige och i andra länder, där socialdemokratin blivit den främsta försvararen av kapitalismen. Ledsamt nog för UP:s reformister, så existerar i Chile inte skuggan av en möjlighet till detta.

– Sluta med era anklagelser, utropar reformisterna vid det här laget. Vi har lovat att återupprätta folkets ekonomiska och sociala erövringar och att försvara massornas levnadsnivå.

Men hur ska det gå till?

Det kan UP inte svara på!

Det som skedde i Chile skedde därför att borgarklassen inte hade någon annan utväg i den situation som rådde. Kuppen var den enda lösning som hela den nationella och internationella borgarklassen hade för att rädda det kapitalistiska systemet. En sådan förklaring rymms inte inom den reformistiska logiken.

Diktaturen slog, enligt den, enbart mot demokratin, yttrandefriheten etc. Kuppen skedde inte för att återlämna de exproprierade jordarna eller för att göra slut på ockupationerna. Den riktade sig bara mot ”demokratin”. På så sätt förändras **effekterna** av kuppen på ett magiskt sätt till att bli **orsaken**.

Arbetarnas deltagande

E.

”Upprättandet av en ny institutionalitet som ska bekräfta de sociala förändringarna, den demokratiska förnyelsen och en verksam kontroll av statsledningen genom det överväldigande flertalets deltagande i demokratiska maktorgan. Den ska vidare bekräfta de arbetandes medbestämmande, folkets rättigheter och samtidigt rättigheterna för de små och medelstora egendomsägarna och företagarna genom att deras möjligheter till skydd och hjälp till utveckling lagligt regleras”.

UP talar om en ny institutionalitet, om effektiv folklig kontroll, demokratiska maktorgan och direkt därefter: arbetarnas deltagande. Eller med andra ord: en ny institutionalitet i vilken arbetarna, den klass som producerar rikedomarna och som håller ekonomin igång, den drivande klassen: DELTAR.

Deltagande innebär att det finns andra klasser som deltar. Det innebär en regering som samarbetar med borgarklassen och de ”ärliga” militärerna. Samarbetet ska ske genom ”representativa organ”. Där kan vi alla se Figueroa och Godoy, som förflyttats från CUT:s utlandskommitté för att ”delta” för arbetarnas räkning i regeringen, eller den ”nya institutionaliteten”, som de numera tycks vilja kalla klassamarbetsregeringen.

Vilka mer demokratiska maktorgan finns än de som representerar majoritetens, de utsugnas organisationer, på ett mer självständigt sätt och som stöds av massornas beväpning. För arbetarklassen finns det inte mer demokratiska organ än dessa.

Men när reformisterna talar om demokrati, så menar de den borgerliga uppfattningen om den. Därför talar UP om arbetarnas ”deltagande” enbart deltagande, inte kontroll, inte direkt maktutövning.

UP talar om rättigheter för de små och mellanstora företagen utan att klargöra vilken gräns det använder. Mellanstor egendom kan, med de breda marginaler reformisterna använder sig av, mycket väl innebära sådana sektorer som exproprierades under UP-tiden. Att lagstifta om dessas skydd innebär då att om arbetarna på en fabrik bestämmer sig för att överta den, så kommer lagen att tillämpas (med stöd av den borgerliga rättvisan, som ska förbli intakt).

Folket i uniform

F.

”En genomgripande förändring av de väpnade styrkorna och karabinjärerna måste vara en förpliktelse. Möjligheten att de ska kunna ingripa mot den nya staten måste undanröjas och de måste förvandlas till en organisation i folkets tjänst.

President Allendes devis om de väpnade styrkorna som ”folket i uniform” måste bli en realitet. En dylik förändring av de väpnade styrkorna måste förutsätta ett omedelbart avskedande av dem som planerade och förberedde kuppen och att de inom de väpnade styrkorna som är ansvariga för förbrytelser och tortyr bestraffas. Samtidigt måste de demokratiska, författningstroga eller helt yrkesmässiga militärer, som vägrade bli folkets bödlar, återinsättas på sina poster. Man måste också visa speciell omsorg om de anhöriga till de lojala militärerna som gav sitt liv i försvaret av folkregeringen. Viktigare än detta är dock att den nya typen av väpnade styrkor direkt måste delta i landets ledning och uppbyggande. Folket och soldaterna kommer under fredliga förhållanden att bilda ett gemensamt block, kommer att gemensamt forma sitt öde och vara verksamma i försvaret av den nationella suveräniteten och oavhängigheten”.

Ett mycket långt citat, men också mycket viktigt. Det visar att byråkratin aldrig litar på massorna. Reformisterna talar om arbetarklassen som om den vore en skjorta eller ett par skor, ett dött ting som kan flyttas hit och dit ungefär som man vill.

UP-cheferna talar först om socialism, försvar av levnadsstandarden, representation för arbetarklassen etc. och sedan föreslår de ett program som innehåller en punkt som den vi nyss citerat.

Att i Chile idag, 1975, drygt två år efter kuppen, föreslå en punkt som denna som en del av ett program för vilket arbetarna ska kämpa är inte någonting annat än ett blodigt skämt mot den massakrerade arbetarklassen i Chile.

Här står det alltså rakt upp och ner.

En djupgående förändring? Vem ska genomföra denna förändring? Officerarna? Kristdemokraterna? Skulle borgarklassen gå med på att förändra sin yttersta garant? Skulle borgarna förvandla sin krigsmakt till en väpnad styrka i folkets tjänst?

De borgerliga väpnade styrkorna måste förstöras i grunden för att verkligen ”undanröja” varje möjlighet att de används mot de utsugna. Så länge som de finns kommer de alltid att användas för att undertrycka arbetarklassen och för att försvara kapitalet – det var ju för detta de skapades. Kuba och Vietnam har visat oss hur vi måste göra för att i grunden utplåna denna

möjlighet. Torres i Bolivia, Goulart i Brasilien, Allende i Chile visar oss den exakta motsatsen. UP idag vill fortsätta denna andra väg:

Vad reformisterna säger är detsamma som en djupgående förändring av spetälska som eliminerar alla möjligheter att den ska kunna attackera den mänskliga organismen, och förvandla den till en sjukdom i hela folkets tjänst. Spetälskan måste utrotas – det är den enda garantin för att den inte ska attackera människan.

President Allendes reformistiska devis om ”folket i uniform” ledde till katastrofen den 11 september. Vi känner alla till svaret som Allende själv gav den 29 juni på eftermiddagen i La Moneda när arbetarna begärde vapen och parlamentets upplösning. Han svarade nej – lita till konstitutionen! Strax därefter bombade ”folket i uniform” La Moneda och Allende mördades.

Reformisterna talar också om att alla skyldiga – alla som stödde och förberedde kuppen – alla ansvariga för tortyren och andra brott ska dömas. Låt oss tala i praktiska termer: Om detta verkligen skulle genomföras, hur många officerare skulle då finnas kvar därefter inom de väpnade styrkorna? Hur många officerare var det som inte deltog i, förberedde eller stödde kuppen?

Nej, för att säga det ännu en gång: UP kommer att ställa en handfull förräddarofficerare inför rätta. Inget mer. Sedan kommer de att hoppas att arbetarna ska känna sig tillfredsställda med det. Karamanlis i Grekland, representant för borgarklassen och imperialismen, iscensatte för en tid sedan ett spektakel för att döma de ansvariga från den störtade militärdiktaturen. Ända till dödsstraff gick det. Under tiden fortsatte den kapitalistiska utsugningen i Grekland. Massornas misär ”skyddas” idag – fortfarande – av väpnade styrkor som är fullständigt intakta, de har bara renats från en handfull förrädiska generaler. Men de grekiska massorna har inte låtit sig nöja. Redan har det förekommit massmobiliseringar som har kulminerat i stora sammanstötningar på gatorna i Aten. ”Folket i uniform” uppenbarade sig då återigen med sina tanks i stadens centrum för att attackera demonstrationen.

Reformisternas politik gentemot de väpnade styrkorna är en oansvarig självmordspolitik.

För att avsluta och om det fortfarande finns några tvivel, säger de att de väpnade styrkorna av ”nytt slag” (nu har de gjort en ny upptäckt, de väpnade styrkorna av nytt slag) ska delta direkt i utformandet och byggandet av den nya staten.

Den kan omöjligt sägas klarare.

”Rena” de väpnade styrkorna för att sedan sätta dem i regeringen. UP föreslår en allians med viktiga sektorer av officerskåren, och än mer, med de borgerliga väpnade styrkorna som sådana, för att göra en koalitionsregering med dessa så snart de rensats från Pinochet och några andra mycket komprometterade.

Det är denna regeringen som de påstår ska försvara arbetarnas intressen, garantera deras levnadsstandard o s v, o s v.

Inget kan vara mer falskt. Och i mun på representanter för den chilenska vänstern blir det till en jättelik fälla och lurendrejeri.

Noter

UP i regeringen

(1) Vid presidentvalet 1970 fick ingen av tre kandidaterna absolut majoritet. Enligt konstitutionen var det då kongressens uppgift att utse presidenten av de två kandidater som fått störst röstetal – d v s Allende och Nationalpartiets kandidat Alessandri. Kristdemokraterna

lovade lägga sina röster på Allende om han skrev under en överenskommelse som garanterade ”det demokratiska styrelseskicketets fortbestånd i Chile”.

(2) Mapuche är namnet på den indianska befolkningen i södra Chile. De kom att spela en viktig roll i mobiliseringen av jordbruksproletariatet och stod i ledningen för många jordockupationer.

(3) Radomiro Tomic var det Kristdemokratiska partiets kandidat vid presidentvalen 1970.

(4) VOP, Vanguardia Organizada del Pueblo (Folkets organiserade förtrupp) var en äventyrligt spontanistisk grupp som bildats 1968 av medlemmar ur KP:s och SP:s ungdomsförbund och lumpenelement. I juni 1971 avrättade VOP Frei-regimens inrikesminister Edmundo Perez Zujovic, som bl.a. var ansvarig för massakern på arbetare i Puerto Montt 1969.

(5) Initiativet till en folkförsamling (Asamblea Popular) i Concepción togs av de regionala ledningarna för Socialistpartiet, MAPU och Kristna Vänstern. Initiativet stöddes också av MIR och Radikalpartiet. Det slutgiltiga uppropet undertecknades även av generalsekreteraren för CUT i provinsen, ledningen för provinsbonderådet, provinsens pobladorkommando och studentföreningen vid universitetet. Kommunistpartiet vände sig emot initiativet, liksom också president Allende och MAPU:s nationella ledning.

(6) CODE, Confederacion Democratica (den Demokratiska Sammanslutningen) var ett samarbetsorgan för de borgerliga partierna inför valet. Det bestod främst av Nationalpartiet och Kristdemokratiska partiet, men även av andra mindre borgerliga partier.

(8) Under den första tiden efter presidentvalet försökte kristdemokraterna använda olika basorganisationer som mödracentralerna, JAP, basorgan inom jordreformsinstitutet etc. för att mobilisera UP-anhängare mot regeringen och för sin egen politik.

(9) En minoritet inom partiet, vars ståndpunkter i stort sammanföll med kommunistpartiet, uteslöts strax efter valet. Strax innan militärkuppen bildade dessa MOC (MAPU-Obrero Campesino – arbetar- och bonde-MAPU).

(11) I april 1973 röstade arbetarna vid el Teniente-gruvan för strejk för kravet 40% löneökning. Strejken fortsatte fram till juli månad. Reaktionen utnyttjade strejken politiskt, bl a arrangerades en marsch på initiativ av kristdemokraterna till Santiago i mitten av juni.

(12) Ley de Control de Armas – vapenkontrollagen – antogs av kongressen strax efter oktoberkrisen 1972. Den gav militären exklusiv rätt att registrera vapeninnehav och göra razzior och husundersökningar efter vapen. Enbart under augusti månad 1973 genomfördes mer än 120 razzior i skydd av denna lag.

(13) Kristdemokraterna betecknade regeringen som olaglig av den anledningen att de menade att Allende inte följde den överenskommelse han gjort med Kristdemokratiska partiet för att det skulle stödja hans kandidatur när kongressen utsåg presidenten efter valen 1970.

(14) Carlos Prats var den general som klarast gett sitt stöd till Allende. Efter kuppen flydde han till Argentina där han mördades genom att en bomb kastades på hans bil.

(15) Kanal 9 hade ockuperats av dess arbetare och kom fram för alla andra TV-kanaler att bli arbetarnas och folkets TV-kanal. När regeringen beslutade att kanalen skulle återlämnas till sina tidigare ägare väckte det stor förbittring och arbetarna protesterade. Men när polisen kom för att vräka arbetarna från kanalen gjorde man inget motstånd. Hela vräkningsprocessen filmades och sändes direkt ut i eteren.

(16) Jaime Faivovic var medlem i Socialistpartiet och tillhörde dess vänsterflygel. Han förespråkade nationalisering av de stora transportbolagen.

Den ekonomiska politiken

(1) Den socialistiska republiken utropades den 4 juni 1932 och varade fram till 16 juni samma år. Republiken leddes av överste Marmaduke Grove och Eugenio Motte. Under dess 12 dagar genomfördes en mängd lagar som föll i glömska och aldrig användes förrän UP-regeringen plockade fram dem

UP och militären

(1) Planerna på ett kupp försök på flottbasen i Valparaiso avslöjades i början av augusti 1973. En stor del av underofficerarna och soldaterna vägrade att lyda kuppmannens order. Med ”den militära diciplinens rätt” fängslades de oppositionella underofficerarna och soldaterna och många av dem torterades svårt. När händelserna, flera veckor senare, blev kända slog det ner som en bomb. Men Allende stödde kuppofficerarnas rätt att ”hålla disciplinen inom krigsmakten”. ”Regeringen fördömer varje försök till politisk och subversiv verksamhet inom de väpnade styrkorna”.